

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP – 4101-14-02/2012

P/12/068

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/068 – Przygotowanie gmin i szkół do objęcia dzieci sześciolletnich obowiązkiem szkolnym
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Celina Augustyn, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 82245 z dnia 13 listopada 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa nr 24 im. Przyjaźni Narodów Świata w Opolu ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Ślomp, Dyrektor Szkoły (dowód: akta kontroli str. 3-5)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie², mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Szkoły w zakresie jej przygotowania do objęcia dzieci sześciolletnich obowiązkiem szkolnym.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Ocena ogólna wynika z pozytywnych ocen cząstkowych w następujących zbadanych obszarach:

- zapewnienie przez Szkołę warunków lokalowych i organizacyjnych oraz wyposażenia technicznego do kształcenia uczniów sześciolletnich w klasach I zgodnie z podstawą programową,
- zapewnienie odpowiedniej kadry nauczycieli z uwzględnieniem potrzeb sześciolatków,
- realizacja programu pn. *Radosna szkoła*

oraz oceny pozytywnej, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, w zakresie dotyczącym zapewnienia bezpieczeństwa i higieny uczniom sześciolletnim na terenie Szkoły i w jej otoczeniu oraz opieki medycznej, a także opieki przed i po zajęciach szkolnych.

Podczas pobytu w szkole komfort dzieci na pierwszym etapie edukacji oraz ich bezpieczeństwo zostały zapewnione poprzez prowadzenie zdecydowanej większości obowiązkowych zajęć lekcyjnych w odrębnym budynku Szkoły (budynek B), jak również przeznaczenie do wyłącznej dyspozycji uczniów klas I jednego z pięter tego budynku.

¹ Dalej: Szkoła.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

Sale lekcyjne przeznaczone na edukację wczesnoszkolną w obu oddziałach klas I znajdowały się w odpowiednim stanie technicznym, były czyste, posiadały stały dopływ świeżego powietrza, stosowne oświetlenie, właściwą przestrzeń, dostosowane do wzrostu dzieci meble oraz łatwy i bezpieczny dostęp do toalety. Sale przeznaczone na edukację uczniów klas I były wyposażone w zabawki i pomoce dydaktyczne usprawniające tzw. małą motorykę, ponadto w jednej z sal znajdował się przenośny komputer nauczycielski z dostępem do Internetu, w drugiej - tablica interaktywna. Szkoła nie osiągnęła jednakże pożądanego standardu zapewnienia najmłodszym uczniom warunków kształcenia porównywalnych do przedszkolnych, poprzez niewłaściwie urządzoną (m.in. brak dywanu) część rekreacyjną w jednej z dwóch sal przeznaczonych na edukację w klasach I, niedostosowanie do wzrostu uczniów klas I rozmiaru mebli w szkolnej pracowni komputerowej, a także wielokrotne w trakcie tygodnia, a nawet w ciągu dnia opuszczanie przez uczniów tych klas przeznaczonej dla nich przestrzeni (budynku B) i konieczność przechodzenia do drugiego budynku Szkoły na zajęcia komputerowe, wychowanie fizyczne oraz część zajęć pozalekcyjnych.

Za nieprawidłowe działanie Szkoły w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa i higieny uczniom sześciolletnim, a także opieki przed i po zajęciach szkolnych, Najwyższa Izba Kontroli uznaje niedochowanie w roku szkolnym 2010/2011 postanowień § 7 ust. 1 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół³ oraz § 93 ust. 1 Statutu Szkoły dotyczących prowadzenia zajęć z uczniami przebywającymi w świetlicy w grupach o liczebności nieprzekraczającej 25 uczniów w sytuacji, gdy w ww. roku szkolnym korzystających z opieki świetlicy bez podziału na grupy wychowawcze było 35 uczniów klas I, w tym siedmiu sześciolatków.

Najwyższa Izba Kontroli zwraca ponadto uwagę, iż funkcjonująca w budynku B świetlica szkolna, choć składała się z dwóch pomieszczeń⁴, których łączna powierzchnia wynosiła 62,3 m², nie była w stanie zapewnić dzieciom warunków pobytowych odpowiadających potrzebom uczniów na pierwszym etapie edukacji, w szczególności niemożliwe było zaspokojenie przez kilka godzin dziennie po zakończonych zajęciach lekcyjnych potrzeby ruchu dzieci sześciolletnich, która jest jedną z podstawowych potrzeb dzieci w tym wieku.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zapewnienie przez Szkołę warunków lokalowych i organizacyjnych oraz wyposażenia technicznego do kształcenia uczniów sześciolletnich w klasach I zgodnie z podstawą programową

Opis stanu
faktycznego

1. W latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013 w dwóch oddziałach klas pierwszych (tj. klasach I a i I b) uczyło się łącznie 30 dzieci sześciolletnich, z tego w roku szkolnym 2009/2010 - na 44 uczniów klas pierwszych przypadało czworo uczniów sześciolletnich (tj. 9,1 % zbiorowości klas pierwszych), w roku szkolnym 2010/2011 - na 40 uczniów klas pierwszych przypadało siedmiu uczniów sześciolletnich (tj. 17,5 % zbiorowości klas pierwszych), w roku szkolnym 2011/2012 - na 45 uczniów klas pierwszych

³ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych statutow szkół publicznych.

⁴ Wyodrębnienie drugiego pomieszczenia miało miejsce w 2009 r.

przypadało 11 uczniów sześciolatków (tj. 24,4 % zbiorowości klas pierwszych) oraz w roku szkolnym 2012/2013 – na 32 uczniów klas pierwszych przypadało ośmioro uczniów sześciolatków (tj. 25 % zbiorowości klas pierwszych).

(dowód: akta kontroli str.11, 36-40)

Stosownie do art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o *zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw*⁵ w latach szkolnych 2009/2010-2011/2012, na wniosek rodziców, obowiązkiem szkolnym mogło być objęte dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy sześć lat.

Oprócz jednego przypadku rezygnacji rodziców z uczęszczania dziecka sześciolatniego do klasy I w roku szkolnym 2011/2012 z przyczyn związanych ze zmianą miejsca zamieszkania, nie było w badanym okresie przypadków wnioskowania przez rodziców dzieci sześciolatków o możliwość rezygnacji z uczęszczania do I klasy.

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

2. Wszyscy spośród 22⁶ łącznie przyjętych w latach szkolnych 2009/2010-2011/2012 do dwóch oddziałów klas I uczniów sześciolatków, spełniali wymóg określony w art. 12 ust. 2 ustawy o *zmianie ustawy o systemie oświaty*, tj. ww. uczniowie byli objęci wychowaniem przedszkolnym w roku szkolnym poprzedzającym rok szkolny, w którym dziecko rozpoczynało edukację w szkole podstawowej, co zostało potwierdzone na podstawie wybranych do analizy pięciu z 22 dokumentacji uczniów sześciolatków z lat szkolnych 2009/2010 - 2011/2012. W ww. dokumentacjach szkolnych uczniów sześciolatków znajdowały się stosowne zaświadczenia dyrektorów przedszkola, jednocześnie nie stwierdzono korzystania z opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej dla dziecka sześciolatniego. Dyrektor Szkoły w każdym z pięciu analizowanych przypadków rozpatrzyła pozytywnie wniosek rodzica o przyjęcie sześciolatka do klasy I.

(dowód: akta kontroli str. 54)

3. Szkoła mieściła się w dwóch budynkach przeznaczonych na działalność edukacyjną, tj. budynku A, w którym uczą się uczniowie klas IV-VI oraz budynku B - z przeznaczeniem dla uczniów klas I-III. W latach szkolnych 2009/2010-2012/2013 wszystkie zajęcia z zakresu edukacji wczesnoszkolnej (klasy I-III) odbywały się w salach budynku B, z wyjątkiem dwóch rodzajów zajęć, tj. zajęć z wychowania fizycznego oraz zajęć komputerowych, których specyfika wymagała przechodzenia uczniów klas I do pomieszczeń do budynku A, tj. odpowiednio do sali gimnastycznej lub do szkolnej pracowni komputerowej. W roku szkolnym 2012/2013 zajęcia w obu oddziałach klas I odbywały się w salach zajęciowych nr 100 oraz nr 101. Zgodnie z planami lekcji oba oddziały klas I w takim samym wymiarze czasowym w ciągu tygodnia korzystały z sali 100, jak i sali 101. W sali 101 o powierzchni 54 m² część edukacyjna była wyposażona w pojedyncze stoliki i stoły o zróżnicowanej wysokości, w tym 6 stolików i krzeseł było w rozmiarze nr 3 (niższych, dla wzrostu 119 -142) oraz 12 w rozmiarze nr 4 (wyższych, dla wzrostu 133 - 159). W sali 101 oprócz podręczników i artykułów do plastyki znajdowały

⁵ Dz. U. Nr 56, poz. 458 ze zm.; dalej: *ustawa o zmianie systemu oświaty*.

⁶ Pozostałym ośmiu uczniom sześciolatków zostało przyjętych do klasy I w roku szk. 2012/2013.

się też alfabety ruchome, zestaw liter i schematów wyrazowych do nauki czytania i pisania. Natomiast w sali 100 oprócz ww. pomocy dodatkowo znajdowały się m.in. liczydło demonstracyjne, zegar demonstracyjny, licznik (koraliki), figury geometryczne demonstracyjne. W sali 100 znajdowała się tzw. tablica interaktywna, natomiast w sali 101 znajdowały się projektor, ekran, głośniki i przenośny komputer z dostępem do internetu. W sali 101 zostało wydzielone miejsce do zabaw indywidualnych, są duże klocki piankowe do zabaw ruchowych, które służą uczniom jednocześnie do odpoczynku oraz małe dywaniki. Ze zgromadzonego tam drobnego sprzętu sportowego, np. skakanek, dzieci korzystały na podwórku szkolnym lub boisku.

(dowód: akta kontroli str. 12, 168-172, 238-240, 307-309)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że uczniowie klas pierwszych korzystają z programów multimedialnych znajdujących się w zestawie pomocy dydaktycznych w czasie zajęć edukacji wczesnoszkolnej oraz zajęć poza lekcyjnych, w tym: *Tux paint*, *Baltie*, *Sebran*, *Mały malarz*, *Mini mini*, *Maluch poznaje ekologię*, *krzyżówki dla zerówki*, *Alfabet*, *Na wiejskim podwórku*, *2plus 2*, *Plansze 1-3*. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że programy te są uzupełnieniem zajęć w celu urozmaicenia ćwiczeń i wyrównywania szans edukacyjnych dzieci podczas zajęć dydaktyczno-wyrównawczych.

(dowód: akta kontroli str. 20-23)

W latach szkolnych 2009/2010-2012/2013 edukacja uczniów klas I odbywała się w dwóch oddziałach liczących od 15 uczniów (klasa I b w roku szkolnym 2012/2013) do 23 uczniów (klasa I a w latach szkolnych 2009/2010 oraz 2011/2012), co odpowiadało warunkom kształcenia określonym w Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych⁷ jako *Zalecane warunki i sposób realizacji (Zalecane warunki)*. W każdej z klas I edukacja była powierzona jednemu nauczycielowi⁸, co odpowiadało pkt 6 *Zalecanych warunków*.

(dowód: akta kontroli str. 12, 103-108)

W części rekreacyjnej sali 101, zajmującej 1/3 całej powierzchni sali lekcyjnej były zabawki, w tym m.in. wózki dla lalek, zestaw *Mały Majsterkowicz*, pluszowe pacynki na rękę, skakanki, klocki Lego, zestaw do ćwiczeń sprawności manualnej. Oprócz tego był kącik tematyczny (przyrodniczy) z wykonanymi z drewna postaciami zwierząt leśnych, a także niewielka podręczna biblioteczka z bajkami. W obu salach zajęciowych w budynku B, przeznaczonych na edukację wczesnoszkolną, były zamontowane półki przeznaczone na pozostawienie przez dzieci w Szkole przynajmniej części podręczników i przyborów szkolnych, by nie dźwigać codziennie ciężkiego tornistra, co odpowiadało *Zalecany warunkom*.

(dowód: akta kontroli str. 168 -172)

⁷ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół, które weszło w życie dnia 1 września 2012 r.; dalej: rozporządzenie w sprawie podstawy programowej z 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 977). Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r.; dalej: rozporządzenie w sprawie podstawy programowej z 2009 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).

⁸ Innemu dla każdej z klas I.

4. Stosownie do § 9 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie warunków bhp sprzęty, z których korzystają osoby pozostające pod opieką szkoły dostosowuje się do wymagań ergonomii, a przy nabywaniu wyposażenia, szkoły jako odbiorcy tych wyrobów przy zakupie zobowiązane są do żądania od dostawców okazywania atestów i aktualnych certyfikatów zgodności z wymaganiami właściwych norm. W roku szkolnym 2012/2013 w oddziałach klas I a oraz I b wzrost uczniów mieścił się w czterech następujących przedziałach:

- a) trzech uczniów - 93-116 cm;
- b) sześciu uczniów – 117- 121 cm;
- c) 19 uczniów - 122-130 cm;
- d) czterech uczniów - 131 -140 cm

(dowód: akta kontroli str. 13)

Dobór mebli w salach nr 100 i 101, tj. pomieszczeniach budynku B przeznaczonych na edukację wczesnoszkolną odpowiadał zasadom ergonomii. Meble posiadały wymiary funkcjonalne nr 1-6, zatem przy zakupie stolików i krzeseł uczniowskich Szkoła uwzględniła wszystkie przedziały wzrostu uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 168-172, 230-237, 239-240)

5. Wymagania prawidłowego wyposażenia w meble sal dydaktycznych w szkołach określają Polskie Normy: PN-/F-06009:2001 *Meble szkolne i przedszkolne - Wymagania i badania* oraz PN-ISO 5970:1994 *Meble - Krzesła i stoły szkolne - Wymiary funkcjonalne*. Meble szkolne, tj. pojedyncze stoliki i krzesła z sal lekcyjnych 100 i 101 były zakupione w sierpniu 2008 r. i odpowiadały ww. Polskim Normom, co znalazło potwierdzenie w certyfikatach zgodności wystawionych przez jednostkę certyfikującą⁹⁹. Certyfikaty zgodności nr 210/06 i 211/06 potwierdzały spełnianie wymagań zawartych w PN-ISO 5970:1994 oraz PN-F-06009:2001 oraz stwierdzały przeznaczenie mebli do użytku szkolnego. W latach szkolnych 2009/2010 – 2011/2012 Szkoła nie nabywała mebli szkolnych stanowiących wyposażenie klas lekcyjnych w budynku B.

(dowód: akta kontroli str. 230-237)

Tablice wiszące, tj. tablica skrzydłowa, tablica zwykła oraz tablica do nauczania początkowego, stanowiące wyposażenie klas 100 i 101, spełniały normy zawarte w PN -88/F-06010/06 oraz PN-F-06009:2001, co odpowiadało wymogowi § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹⁰⁰, zgodnie z którym szkoły nabywają wyposażenie posiadające odpowiednie atesty lub certyfikaty.

(dowód: akta kontroli str. 229)

6. Plany lekcji obu oddziałów klas I w latach szkolnych 2009/2010–2012/2013 przewidywały trzy godziny zajęć z wychowania fizycznego, co odpowiadało Podstawie Programowej dla klasy I Szkoła na miarę. Uczniom klas I zapewniono podczas zajęć obowiązkowych z wychowania fizycznego oraz zajęć pozalekcyjnych korzystanie z przyszkolnego zewnętrznego boiska ze sztuczną nawierzchnią, a także z wyposażonej

⁹⁹ COBRABi D-BBC Biuro Badań i Certyfikacji Sp. z o.o.

¹⁰⁰ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie warunków bhp.

w sprzęt sportowy sali gimnastycznej oraz sali do gimnastyki korekcyjnej znajdujących się w obiekcie sportowym w budynku A, co odpowiadało wymogowi art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o *systemie oświaty*¹¹, a także było zgodne z pkt 14 *Zalecanych warunków*.

(dowód: akta kontroli str. 58-64, 82-83, 124, 307-309)

7. W latach szkolnych 2009/2010–2012/2013 Szkoła dysponowała pracownią komputerową (sala nr 22 budynku A) z 10 stanowiskami komputerowymi. Ograniczenie liczby stanowisk komputerowych w stosunku do liczebności dwóch oddziałów klas I, wynoszącej w klasach I a i I b odpowiednio 17 oraz 15 spowodowało, że organizacja zajęć komputerowych dla tych uczniów polegała na tym, że siedząc po dwie osoby przy jednym monitorze, tylko jedno dziecko mogło aktywnie brać udział w ww. zajęciach. W trakcie zajęć komputerowych uczniowie korzystali z materiału zamieszczonego na płycie ćwiczeniowej dołączonej do podręcznika oraz z programu paint. Stanowiska komputerowe posiadały stałe łącze internetowe.

(dowód: akta kontroli str. 41, 168-172)

8. Liczebność klas I wynosiła w kolejnych latach szkolnych odpowiednio¹²: 23 i 21, 19 i 21, 23 i 22 oraz 17 i 15 uczniów. Liczba uczniów klas I nieprzekraczająca 26 uczniów w jednym zespole rówieśniczym odpowiadała wymogowi pkt 4 *Zalecanych warunków*.

(dowód: akta kontroli str. 11)

9. Organizacja zajęć w planie lekcji obu oddziałów klas I następowała z uwzględnieniem zasady odbywania przez uczniów wszystkich zajęć samodzielnie, tj. bez łączenia z innymi klasami.

(dowód: akta kontroli str. 58-64)

10. W wykorzystywanym w Szkole do edukacji wczesnoszkolnej w klasach I programie nauczania, którym był program wydawnictwa *Nowej Ery* z września 2010 r. pn. *Szkoła na Miarę*, Dyrektor Szkoły oraz Wicedyrektor Szkoły odpowiedzialni za nadzór pedagogiczny uwzględnili wymogi Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej zawarte w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół¹³.

(dowód: akta kontroli str. 107-108, 135, 140)

11. W latach szkolnych 2009/2010 – 2012/2013 organ prowadzący Szkołę, tj. Miasto Opole, nie wydawał Dyrektorowi Szkoły zaleceń dotyczących przygotowania warunków organizacyjnych kształcenia do potrzeb uczniów sześciolletnich.

(dowód: akta kontroli str. 296-299)

12. W klasach I w latach szkolnych 2009/2010–2012/2013 Szkoła organizowała zajęcia dla uczniów z trudnościami w nauce, co odpowiadało wymogowi pkt 18 *Zalecanych warunków*. Dla uczniów ze stwierdzonymi trudnościami w nauce Szkoła organizowała na poziomie klas pierwszych

¹¹ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

¹² W badanych latach tworzone były w każdym roku dwie klasy I.

¹³ Dz. U. z 2003 r. Nr 4, poz. 17, dalej: rozporządzenie w sprawie podstawy programowej.

dwa rodzaje zajęć: 1/ zajęcia korekcyjno-kompensacyjne oraz 2/ zajęcia logopedyczne. Liczba uczniów sześciolatków uczestniczących w ww. zajęciach w stosunku do ogółu uczniów sześciolatków wynosiła w latach szkolnych 2009-2010 – 2012/2013 odpowiednio: czterech z czterech, tj. 100 % wszystkich uczniów sześciolatków w Szkole, dwóch z siedmiu (tj. 28,5 %), czterech z 11 (tj. 36,4%) oraz czterech z ośmiu (tj. 50%).

(dowód: akta kontroli str.90)

Szkola prowadziła również - ze względu na istniejące potrzeby - zajęcia rewalidacyjne, tj. zajęcia dla uczniów z wadą wzroku, upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z zespołem Aspergera, dla zagrożonych niedostosowaniem społecznym. W roku szkolnym 2011/2012 jeden uczeń z 11 uczniów sześciolatków ogółem w Szkole (tj. 0,9%) został zakwalifikowany do uczestnictwa w zajęciach rewalidacyjnych z powodu zagrożenia niedostosowaniem społecznym.

(dowód: akta kontroli str. 14)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Przyjęcie sześciolatka do klasy I w latach szkolnych 2009/2010-2012/2013 nie było przez Dyrektora Szkoły stwierdzane w formie decyzji administracyjnej w trybie art. 104 §1 *Kodeksu postępowania administracyjnego*¹⁴. Dyrektor Szkoły łącznie w 30 przypadkach (100%) przyjętych w latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013 do oddziałów klas I uczniów sześciolatków, nie wydała decyzji, pomimo administracyjnoprawnego charakteru obowiązku szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 11)

Przepisy art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o *zmianie ustawy o systemie oświaty oraz zmianie niektórych innych ustaw*¹⁵ stanowiły, że w latach szkolnych 2009/2010-2011/2012 na wniosek rodziców obowiązkiem szkolnym może być objęte dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat, przy czym dyrektor szkoły może przyjąć do szkoły dziecko przy spełnieniu określonych wymogów.

Stosownie do obecnie obowiązującego przepisu art. 13a dodanego przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 stycznia 2012 r. zmieniającej ustawę o *zmianie ustawy o systemie oświaty oraz zmianie niektórych innych ustaw*¹⁶, w roku szkolnym 2012/2013 na wniosek rodziców obowiązkiem szkolnym obejmuje się dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat.

Z ww. przepisów wynika, że objęcie obowiązkiem szkolnym posiadało niezmiennie w latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013 walor sprawy administracyjnej, zaś Dyrektor Szkoły był organem właściwym do jej załatwienia poprzez wydanie decyzji administracyjnej.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że *na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty w tym konkretnym przypadku nie jest wymagana decyzja administracyjna.*

(dowód: akta kontroli str. 300-302)

¹⁴ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (j.t. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071), dalej: kpa.

¹⁵ Dz. U. Nr 56, poz. 458 ze zm.; dalej: ustawa o *zmianie systemu oświaty*.

¹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 176.

1. Szkoła nie osiągnęła pożądanego standardu wydzielenia części przestrzeni sali zajęciowej nr 100 na część rekreacyjną (tzw. część dywanową) służącą wypoczynkowi i zabawie - nie tylko w trakcie przerw międzylekcyjnych, ale również w trakcie zajęć lekcyjnych. Nie kwestionując argumentacji Szkoły, iż uczniowie oddziałów klas I a i I b taką samą ilość czasu spędzali w sali 100, jak i w sali nr 101, której urządzenie odpowiadało treści pkt 3 *Zalecanych warunków*, Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, iż ze względu na brak właściwego urządzenia części rekreacyjnej w sali nr 100, nie osiągnięto standardu zbliżenia warunków nauczania w klasie I do edukacji przedszkolnej polegającej m.in. na tym, że nauczyciel ma swobodę wyboru, które zagadnienia uczeń powinien realizować siedząc w ławce szkolnej, a które wygodnie siedząc lub leżąc na dywanie.

(dowód: akta kontroli str. 307-309)

2. Wzrost uczniów klas I w dziewięciu przypadkach nie przekraczał 121 cm, tymczasem mebli dostosowanych do ww. wzrostu, tj. stołów i krzeseł w rozmiarach nr 1 i nr 2 w sali nr 101 było sześć zestawów. Do dnia kontroli¹⁷ Szkoła zamówiła cztery zestawy mebli szkolnych, tj. stół pojedynczy i krzesło, w rozmiarze nr 2 (kolor fioletowy) dostosowanych do wzrostu w przedziale 112-127 cm.

(dowód: akta kontroli str. 13, 35, 228)

3. Szkoła nie spełniała określonego w pkt 11 *Zalecanych warunków* standardu wyposażenia sal lekcyjnych nr 100 oraz nr 101 w kilka kompletnych zestawów komputerowych z oprogramowaniem odpowiednim do wieku, możliwości i potrzeb uczniów klas najmłodszych. W skład wyposażenia sali 101 wchodził wprawdzie komputer przenośny przechowywany przez nauczyciela w zamkniętej szafce, ale przeznaczony on był wzbogacaniu treści procesu nauczania przez nauczyciela i nie był udostępniany uczniom.

(dowód: akta kontroli str. 168-172)

4. W szkolnej pracowni komputerowej w budynku A Szkoły¹⁸, znajdowały się krzesła obrotowe zakupione w 2001 r., które pomimo możliwości regulacji wysokości siedziska nie zapewniały optymalnych warunków wykonywania pracy ze względu na to, że ich konstrukcja nie była dostosowana do proporcji ciała (przedziałów wzrostu) uczniów klas I.

(dowód: akta kontroli str. 41, 168-172)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Oddana do użytku w 2006 r. pracownia komputerowa przeznaczona jest dla ogółu uczniów Szkoły, w związku z czym meble będące w jej wyposażeniu nie uwzględniały wzrostu uczniów klas I, w tym uczniów sześciolletnich. Szkoła powinna posiadać dwie pracownie komputerowe ale ze względów finansowych nie mamy takiej możliwości.* Nie kwestionując wyjaśnień Dyrektor Szkoły, iż regulowane krzesła zapewniają minimum ergonomii uczniom, zdaniem Najwyższej Izby Kontroli obecne wyposażenie pracowni komputerowej - ze względu na brak rozmiarów (nr 2 i 3) stołów i krzeseł odpowiadających wzrostowi najmłodszych uczniów - nie stwarza szansy pełnego przygotowania Szkoły do objęcia obowiązkiem szkolnym sześciolatków.

¹⁷ Zamówienie skierowano do dostawcy (sklep w Nysie) w dniu 13 grudnia 2012 r.

¹⁸ Przestrzeni nieprzeznaczonej dla uczniów klas I-III, lecz uczniów klas IV-VI.

(dowód: akta kontroli str. 20-23,168-172)

5. Szkoła umożliwiła uczniom na pierwszym etapie edukacji korzystanie ze szkolnej pracowni komputerowej, jednak ograniczenie do 10 liczby stanowisk komputerowych w ww. pracowni uniemożliwiło osiągnięcie pożądanego standardu w zakresie zapewnienia każdemu z uczniów samodzielnej pracy przy stanowisku komputerowym stosownie do pkt 11 *Zalecanych warunków*.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zakresie zapewnienia przez Szkołę warunków lokalowych i organizacyjnych oraz wyposażenia technicznego do kształcenia uczniów sześcioletnich w klasach I zgodnie z podstawą programową.

2. Zapewnienie bezpieczeństwa i higieny uczniom sześcioletnim na terenie szkoły i w jej otoczeniu oraz opieki medycznej, a także opieki przed i po zajęciach

Opis stanu
faktycznego

1. Stosownie do § 2 rozporządzenia w sprawie warunków bhp, Dyrektor Szkoły zobowiązany był zapewnić uczniom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole, a także bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez Szkołę poza obiektami do niej należącymi. W latach szkolnych 2009/2010 – 2012/2013 uczniowie na pierwszym etapie kształcenia mieli wydzieloną przestrzeń szkolną poprzez odbywanie zdecydowanej większości zajęć lekcyjnych w budynku B oddalonym od pozostałej części budynków Szkoły o około 50 m. Przydział sal szkolnych dla klas I w roku 2012/2013 na I piętrze budynku B (sale lekcyjne nr 100 i 101 umiejscowione obok siebie) umożliwiał dodatkowo wydzielenie przestrzeni szkolnej (korytarza, toalet) wyłącznie dla uczniów klas I. W latach szkolnych 2009 -2012 w budynku B przeznaczonym dla uczniów klas I-III, znajdowały się wspólne dla tych uczniów pomieszczenia: szatnia, stołówka oraz świetlica.
2. Budynek B Szkoły¹⁹ nie był przystosowany (np. brak podjazdu) do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. W roku szkolnym 2012/2013 w Szkole wśród uczniów klas I nie było dzieci z niepełnosprawnością ruchową.
(dowód: akta kontroli str. 31- 34)
3. Z analizy dokumentacji szkolnej (tzw. grafik dyżurów) wynikało, że w okresie od 15 października 2012 r., tj. w trakcie I semestru roku szkolnego 2012/2013, zarówno na korytarzach budynku B, jak i budynku A ustanawiane były dyżury nauczycieli, z tym zastrzeżeniem, że wychowawcy klas I–III pełnili opiekę nad uczniami swojej klasy również podczas przerw w zajęciach. Grafik dyżurów sporządzany był na początku każdego semestru roku szkolnego przez Wicedyrektora Szkoły i stosownie do jej zaleceń uczniowie klas I byli przyprowadzani z budynku A - po wszystkich zajęciach obowiązkowych i pozalekcyjnych²⁰ przez nauczyciela, który miał z nimi zajęcia. W przestrzeni wspólnej dla uczniów klas I oraz uczniów na dalszym etapie edukacji, w tym uczniów klas VI, czyli w ciągu komunikacyjnym do sali gimnastycznej, pracowni komputerowej (sala 22) oraz na korytarzach wszyscy uczniowie byli

¹⁹ Brak przystosowania dotyczył również budynku A Szkoły.

²⁰ Zajęcia pozalekcyjne odbywające się w budynku A.

nadzorowani przez nauczycieli, co odpowiadało wymogowi § 14 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków bhp.

(dowód: akta kontroli str. 42-43)

4. W salach lekcyjnych nr 100 oraz 101 przeznaczonych na edukację wczesnoszkolną w roku szkolnym 2012/2013 zostały spełnione wymagania co do wysokości (co najmniej 3 m) pomieszczeń określone w § 72 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²¹. Podłogi, posadzki były w dobrym stanie technicznym odpowiadającym normalnemu zużyciu, nie posiadały widocznych śladów zniszczenia lub ubytków. Stan sufitów, ścian, oprócz potrzeby ich odświeżenia, był bez zastrzeżeń. Stolarka okienna była w stanie bardzo dobrym, co było wynikiem wymiany wszystkich okien w budynku B: w salach lekcyjnych w latach 2008 – 2009, w korytarzach, szatni oraz pomieszczeniach sanitarnohigienicznych w roku 2011. Stan budynku w części przeznaczonej dla klas I w odniesieniu do stanu technicznego sufitów, ścian, podłogi, posadzki, stolarki okiennej spełniał wymogi określone w § 14 i 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy²². Stolarka drzwiowa w salach 100 i 101 nosiła widoczne ślady zużycia, podobnie jak drzwi wejściowe wewnętrzne do budynku B, które nie podlegały wymianie od początku funkcjonowania Szkoły, tj. od 30 lat.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

Stan drogi komunikacyjnej pomiędzy parterem i I piętrem budynku B zapewniał uczniom klas I bezpieczeństwo, m.in. poprzez zamontowanie niskiej poręczy poniżej balustrady schodów. Powierzchnia betonowych schodów była nieśliska oraz łatwa w utrzymaniu czystości.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

W pomieszczeniach lekcyjnych, świetlicy, stołówce, szatni zapewniona została wentylacja grawitacyjna stosownie do przeznaczenia ww. pomieszczeń, co odpowiadało wymogowi § 51 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

5. Szkoła zapewniła uczniom na pierwszym etapie kształcenia bezpieczny dostęp do pomieszczeń sanitarnych, m.in. w drodze do łazienki uczniowie klas I mieli do pokonania dystans około 10 m, a także nie musieli opuszczać wydzielonej dla siebie przestrzeni, tj. korytarza I piętra budynku B, co odpowiadało wymogowi § 2 rozporządzenia w sprawie warunków bhp.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

W korytarzu wydzielonym wyłącznie dla uczniów klas I znajdowała się łazienka z trzema umywalkami oraz trzema kabinami z miskami ustępowymi, co spełniało wymóg minimalnej liczby ww. urządzeń sanitarnohigienicznych przypadających na grupę maksymalnie 32 uczniów przebywających w tej części budynku B. Stosownie do § 8 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie warunków bhp wyposażenie łazienki oraz ubikacji było w dobrym stanie, zapewniona została ciepła i zimna bieżąca woda, łazienka została

²¹ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm. dalej: rozporządzenie w sprawie warunków technicznych budynków.

²² Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 ze zm.

wyposażona w środki higieny osobistej, tj. mydło do rąk w płynie, papier toaletowy oraz ręcznik bawełniany. Wszystkie urządzenia sanitarnohigieniczne, w tym spluczki, krany, baterie łazienkowe, były sprawne i działały. Posadzka łazienki i ubikacji była zmywalna, nienasiąkliwa i nieśliska, a powierzchnie ścian zmywalne i odporne na działanie wilgoci, co odpowiadało wymogom § 78 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków. W pomieszczeniach sanitarnohigienicznych zapewniona została wentylacja grawitacyjna, nie było natomiast w pomieszczeniach łazienki wentylacji mechanicznej wywiewnej.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

Stosownie do wymogu § 302 ust. 4 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych budynków do obowiązków Szkoły należało stosowanie w instalacji wody ciepłej termostatycznych zaworów mieszających zapobiegających poparzeniu.

Brak zamontowania ww. zaworów kierownik gospodarczy Szkoły wyjaśnił: *Szkoła nie jest odbiorcą ciepła z sieci miejskiej, lecz posiada własną gazową kotłownię lokalną, w której oprócz dwóch pieców zasilających instalację C.O. jest oddzielny piec, który poprzez zasobnik zasila instalację ciepłej wody. Parametry ciepłej wody w naszej kotłowni są zdecydowanie niższe od temperatury wody z sieci miejskiej (wytworzymy wodę o temperaturze ok. 40 st. C), w związku z tym nie ma ryzyka poparzenia. Kierownik gospodarczy Szkoły podkreślił: instalowanie lokalnych zaworów z urządzeniami termostatycznymi wiążące się z dużymi kosztami w niczym nie zmieniłoby sytuacji, a byłoby poważnym obciążeniem dla finansów szkoły.*

(dowód: akta kontroli str. 24-27)

Urządzenia sanitarne na piętrze I budynku B (w wydzielonej przestrzeni dla klas I) były standardowej wielkości, a tym samym nie zostały one dostosowane do warunków ergonomii, czego wymagał § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków bhp. W budynku B znajdowała się jedna toaleta z urządzeniami sanitarnohigienicznymi dostosowanymi do wzrostu dzieci klas I na parterze obok pomieszczenia świetlicy i była ona wykorzystywana przez przebywające w świetlicy dzieci klas I-III.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

Dyrektor Szkoły wyjaśniając brak działań Szkoły na rzecz przystosowania pomieszczeń sanitarnych do potrzeb uczniów na pierwszym etapie edukacji, w szczególności dlaczego nie dokonano wymiany urządzeń sanitarnohigienicznych na mniejsze w pomieszczeniach WC na piętrze zajmowanym przez uczniów klas I, tj. naprzeciwko sal lekcyjnych 100 i 101 w budynku B wskazała, że Szkoła nie podejmowała takich inwestycji ze względu na ograniczone środki w budżecie Miasta. Dyrektor Szkoły podkreśliła jednakże fakt modernizacji w 2009 r.²³ toalety na parterze budynku B naprzeciwko świetlicy szkolnej. Modernizacja polegała na położeniu glazury (kafelek), zamontowaniu małego pisuaru oraz niskiej ubikacji.

(dowód: akta kontroli str. 16, 20-23)

6. W dniu kontroli²⁴ wszystkie pomieszczenia sanitarne przeznaczone dla uczniów klas I (łazienka oraz kabiny) oraz znajdujące się tam urządzenia sanitarnohigieniczne (miski ustępowe, umywalki) były czyste.

²³ Roboty instalacyjne udokumentowano rachunkiem Nr 7/09 z dnia 3 sierpnia 2009 r. na kwotę 2 814,00 zł

²⁴ Oględziny przeprowadzono w dniu 26 listopada 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

Utrzymanie w czystości ww. pomieszczeń należało do obowiązków woźnej w budynku B i stosownie do jej zakresu czynności, po każdej przerwie międzylekcyjnej, czyszczone powinny być podłogi korytarzy oraz toalet.

(dowód: akta kontroli str. 24-27)

Z wyjaśnień kierownika gospodarczego i przełożonego woźnej wynikało, że nadzór na wykonywaniem czynności porządkowych w pomieszczeniach sanitarnych budynku B wykonywał on poprzez codzienne bezpośrednie wizytowanie tego budynku (jak i innych budynków szkoły), a zauważone nieprawidłowości były usuwane na bieżąco. Według wyjaśnień kierownika gospodarczego, woźna dokonywała przeglądu sanitariatów po każdej przerwie, a środki czystości były uzupełniane na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 24-27, 28-30)

7. Do szatni użytkowanej przez uczniów klas I-III usytuowanej na parterze budynku B Szkoła zakupiła w latach 2010-2011 za kwotę łączną 9 040,20 zł zestaw mebli szatniowych *Chmurka*, w tym wieszaki szatniowe, półki i ławeczki swoim rozmiarem odpowiadające meblom używanym w przedszkolach. Zakupione meble posiadały aktualny certyfikat zgodności nr 193/10 z wymaganiami normy PN- F-06009:2001, wydany przez Zakład Certyfikacji Cobrabid - Biuro Badań i Certyfikacji Sp. z o.o., co spełniało wymogi § 9 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie warunków bhp, odnoszące się do dwóch obowiązków Szkoły w zakresie użytkowanego sprzętu i wyposażenia:

- a) dostosowania sprzętów, z których korzystają osoby pozostające pod opieką szkoły do zasad ergonomii,
- b) nabywania wyposażenia posiadającego odpowiednie atesty i certyfikaty.

(dowód: akta kontroli str. 207-217)

8. W przestrzeni szkolnej, z której korzystali uczniowie klas I zapewniona została równa nawierzchnia dróg, przejść i boisk, za wyjątkiem odcinka przed budynkiem mieszkalnym, gdzie plac betonowy ma liczne ubytki częściowo uzupełnione poprzez wstawienie kilku płytek, czym spełniono wymóg § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie warunków bhp. Zgodnie z pkt 3 Regulaminu korzystania z boiska ze sztuczną nawierzchnią PSP nr 24, boisko przeznaczone było do realizacji zajęć wychowania fizycznego, zajęć sportowo-rekreacyjnych Szkoły oraz dla mieszkańców dzielnicy.

(dowód: akta kontroli str. 166, 168-174)

9. Miejsce zabaw w Szkole, tj. plac zabaw utworzony w ramach programu *Radosna Szkoła* został oddany do użytku w dniu 6 grudnia 2012 r. Znajdujący się naprzeciwko wejścia do budynku B plac zabaw został wydzielony, całkowicie ogrodzony i oznaczony stosowną tablicą informacyjną *Regulamin dla użytkowników*. Plac zabaw posiadał nawierzchnię piankową amortyzującą upadek dziecka z wysokości, wszystkie urządzenia, w tym dwie huśtawki typu ważki były trwale i stabilnie przymocowane do podłoża, na placu zabaw nie było wystających kantów, ostrych krawędzi, itp. Nawierzchnia była czysta i nie nosiła śladów użytkowania²⁵.

(dowód: akta kontroli str. 167, 168-174)

²⁵ Stan na dzień przeprowadzonych oględzin, tj. 26 listopada 2012 r. Po dniu 6 grudnia 2012 r. nie stwierdzono odstępstw od udokumentowanego protokołem oględzin stanu placu zabaw.

10. Stosownie do art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie oświaty w budynku A Szkoły (sala 11)²⁶, a zatem w części innej niż przeznaczona na kształcenie uczniów klas I-III, utworzono gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

11. W gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej materiały, z których wykonane były posadzka podłogowa, meble, szafa z lekami i środkami higienicznymi²⁷, umożliwiały ich mycie i dezynfekcję, co spełniało wymogi § 27 i 29 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012 r. *w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą*²⁸. Pomieszczenie gabinetu było wyposażone w umywalkę oraz dozowniki z mydłem i płynem dezynfekcyjnym, a także pojemnik z ręcznikami jednorazowymi, co odpowiadało wymogowi § 36 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

12. Stosownie do wymogu § 20 rozporządzenia *w sprawie warunków bhp*, apteczki wraz z wyposażeniem w środki²⁹ pierwszej pomocy i instrukcje udzielania tej pomocy znajdowały się w dwóch pokojach nauczycielskich w budynku B, w pokoju trenera przy sali gimnastycznej oraz w pomieszczeniu woźnej w holu wejściowym w budynku A. Zatrudnieni w Szkole nauczyciele wychowania fizycznego podlegali przeszkoleniu z zakresu zasad udzielania pomocy przedlekarskiej, co odpowiadało wymogowi § 21 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 98,168-174)

13. W latach 2009-2012 Dyrektor Szkoły realizowała stosownie do wymogu § 3 ust. 1 rozporządzenia *w sprawie warunków bhp* wymóg przeprowadzania w każdym roku szkolnym³⁰ kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Szkoły oraz określała kierunki ich poprawy. Kontrole te wykazały zadowalający stan kontrolowanych obiektów, który nie zagrażał ich użytkownikom. Wskazywane w latach 2009-2012 w protokołach kontroli uchybienia dotyczyły: malowania pomieszczeń klasowych oraz sali gimnastycznej, wymiany stolarki okiennej, wymiany starych grzejników CO na nowe z możliwością regulacji temperatury oraz remontu schodów w budynku A. Ustalenia komisji z udziałem kierownika gospodarczego Szkoły oraz społecznego inspektora pracy były dla Dyrektora Szkoły podstawą do formułowania treści projektu planu remontów w kolejnym roku budżetowym. W skład komisji przeprowadzającej ww. kontrole od sierpnia 2009 r. wchodził inspektor bhp z Urzędu Miasta Opola, który każdorazowo kopie protokołów z kontroli przekazywał organowi prowadzącemu Szkołę. W każdym z lat szkolnych 2009-2012 kontrole spełniania bezpiecznych i higienicznych warunków obejmowały oba budynki szkoły A i B, a także wybieg dla uczniów przed budynkiem B.

(dowód: akta kontroli str.50)

14. Do dnia 6 grudnia 2012 r. Szkoła nie posiadała żadnego placu zabaw, w związku z czym nie było przeprowadzanych kontroli w tym zakresie. Jak

²⁶ Parter budynku A.

²⁷ Daty ważności leków i środków opatrunkowych były aktualne.

²⁸ Rozporządzenie weszło w życie 1 lipca 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. Nr 739); wcześniej obowiązywały przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. *w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładów opieki zdrowotnej* (Dz. U. Nr 31, poz. 158).

²⁹ Wszystkie leki i środki opatrunkowe posiadały aktualne daty ważności.

³⁰ Przepis przewiduje kontrole co najmniej 1 raz w roku.

wyjaśniła Dyrektor Szkoły: *Przed powstaniem placu zabaw jego brak był kompensowany w realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego na pierwszym etapie edukacji w ten sposób, że uczniowie realizowali podstawę programową na szkolnym boisku, uczestniczyli w rajdach pieszych, rowerowych oraz wycieczkach tematycznych. W pogodne dni, niezależnie od temperatury dzieci spędzają przerwy na świeżym powietrzu uczestnicząc w zabawach na ww. boisku szkolnym.*

(dowód: akta kontroli str. 300-302)

15-16. Stosownie do wymogu art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty oraz stosownie do § 7 ust. 2 załącznika nr 2 (*Ramowy Statut Publicznej Szkoły Podstawowej*) do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół³¹, dla uczniów, którzy muszą dłużej przebywać w szkole ze względu na czas pracy ich rodziców, Szkoła prowadziła świetlicę szkolną w pomieszczeniach budynku B (sala 28 na parterze), co zapewniało w każdym dniu pracy Szkoły, tj. od poniedziałku do piątku w godzinach od 6.45 do 17.00 nieodpłatną opiekę dla wszystkich uczniów Szkoły, w tym dzieci na pierwszym etapie edukacji. Powyższa organizacja pracy świetlicy szkolnej odpowiadała postanowieniom § 5 ust. 3 oraz § 93 ust. 2 Statutu Szkoły. Pomieszczenie świetlicy w budynku B nie posiadało wyodrębnionej części z przeznaczeniem tylko dla klas I-III, jednak część zajęć opiekuńczo-wychowawczych w trakcie tygodnia pracy świetlicy uwzględniała zagadnienia przeznaczone wyłącznie dla uczniów klas I-III. Wychowawcy i nauczyciele świetlicy w miarę posiadanych warunków lokalowych i zasobów kadrowych wprowadzali zajęcia dla różnych grup wiekowych uczniów korzystających z opieki świetlicowej, co zostało udokumentowane w zatwierdzonych w każdym roku szkolnym przez Radę Pedagogiczną sprawozdaniach z realizacji programu wychowawczego świetlicy szkolnej (*Funkcjonowanie świetlicy szkolnej*)³². Wychowawcy świetlicy podejmowali starania, aby zajęcia świetlicowe były atrakcyjne dla dzieci klas I-III. W tym celu opracowali autorskie programy adresowane do uczniów na pierwszym etapie edukacji, m.in. *Chcę żyć zdrowo - odżywiaj się prawidłowo. Rady porady żabusi Agusi oraz Mały ratownik* (wprowadzenie najmłodszych uczniów w zagadnienie udzielania pierwszej pomocy). Powyższe działania odpowiadały postanowieniom § 92 ust. 2 pkt 1-6 Statutu, zakładającym realizację celów wychowawczych świetlicy, m.in. poprzez kształtowanie nawyków społecznego współżycia oraz upowszechnianie zasad kultury zdrowotnej, nawyków, higieny i czystości.

(dowód: akta kontroli str. 75, 118-120, 122-123, 146-155, 244-267)

Zgodnie z postanowieniami § 94 Statutu, szczegółowe zasady korzystania ze świetlicy szkolnej określał *Regulamin Świetlicy*, który przede wszystkim zawierał zasady opuszczania świetlicy po skończonych zajęciach, z powołaniem się na treść wypełnionej przez opiekuna prawnego danego dziecka *Karty zapisu dziecka do świetlicy*.

(dowód: akta kontroli str. 155, 161)

17. W latach szkolnych 2009/2010 – 2012/2013 liczba uczniów obu klas I (I a i I b) korzystających ze świetlicy, z uwzględnieniem uczniów sześciolletnich objętych dowożeniem i liczbą uczniów sześciolletnich ogółem wynosiła:

³¹ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych statutow szkół publicznych.

³² Sprawozdania były sporządzane i przedkładane do zatwierdzenia Dyrektorowi szkoły co najmniej dwa razy w trakcie roku szkolnym.

- w roku szk. 2009/2010 - 40 uczniów, w tym dwóch na trzech sześciolatków objętych było dowożeniem,
- w roku szk. 2010/2011 - 35 uczniów, w tym siedmiu sześciolatków (żadne z dzieci sześciolatków nie było objęte dowożeniem),
- w roku szk. 2011/2012 - 42 uczniów, w tym dwóch na 11 sześciolatków objętych było dowożeniem,
- w roku szk. 2012/2013 - 31 uczniów, w tym dwóch na ośmiu sześciolatków objętych było dowożeniem.

(dowód: akta kontroli str. 73-74, 76-79)

Uczniom klas I objętym dowożeniem była zapewniona opieka w świetlicy szkolnej, zarówno przed rozpoczęciem zajęć, jak i po ich zakończeniu. I tak, w roku szkolnym 2012/2013, w poniedziałki i wtorki uczniowie klas I, w tym dwóch sześciolatków, którzy dowożeni byli autobusami szkolnymi³³ trafiali do świetlicy szkolnej zawsze w tym samym w okresie czasu (w godzinach 7.20 - 7.55), mogli skorzystać w godzinach 8.00 - 8.30 z zajęć w świetlicy pn. *Eksperymenty - Ciekawy Świat* oraz zajęć plastycznych pn. *Spotkania z wyobraźnią*. Powyższa propozycja zajęć uwzględniała plan zajęć klas I, który przewidywał w tych dniach rozpoczęcie lekcji nie od g. 8.00, lecz od g. 8.55 (naprzemiennie, tj. dla klasy I a – w poniedziałek, dla klasy I b - we wtorek). Oczekiwanie w świetlicy na rozpoczęcie zajęć w pozostałe dni tygodnia nie przekraczało 25 minut.

Oczekiwanie na powrót autobusem szkolnym dwóch sześciolatków (z dwóch różnych klas I), w tym jednego sześciolatka z dzielnicy Metalchem i jednego z dzielnicy Malina, w połączeniu z zakończeniem zajęć dla klas I według planu lekcji nie przekraczało 1 godziny³⁴ w każdym dniu tygodnia.

(dowód: akta kontroli str. 58, 74-81)

Zgodnie z planami zajęć lekcyjnych klas I, zakończenie obowiązkowych zajęć lekcyjnych w obu klasach I przypadało na g. 12.25.³⁵ W trakcie oczekiwania na transport autobusem szkolnym, uczniowie na pierwszym etapie edukacji mieli możliwość uczestniczenia w każdym dniu tygodnia w zajęciach cichych (m.in. odrabianie zadań domowych, indywidualne czytanie, rysowanie, gry stolikowe, układanie puzzli), w poniedziałki - w zajęciach kółka teatralnego (od 12.45 do 13.30), we wtorki i środy - w zajęciach tanecznych (od 14.00 do 15.00), w czwartki - w zajęciach kółka wokalnego lub zajęciach rozwijających zainteresowania uczniów szczególnie uzdolnionych *Mały fizyk, mały chemik* (od 13.40 do 14.40), w piątki - w zajęciach komputerowych (od 13.40 do 14.40) oraz w zajęciach socjoterapeutycznych i psychoedukacyjnych dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej (od 13.40 do 14.40).

(dowód: akta kontroli str. 58, 82-83)

Analiza dokumentacji szkolnej dotyczącej organizacji dowożenia uczniów klas I wykazała, że w roku szkolnym 2011/2012, jeden z dwóch sześciolatków klas I przebywał w świetlicy po zakończonych zajęciach lekcyjnych w poniedziałki, środy i piątki - cztery godziny, natomiast we wtorki i czwartki odpowiednio - 2 godziny i 55 minut oraz 2 godziny³⁶, pomimo zapewnionego

³³ Autobusy szkolne dowoziły dzieci na zajęcia z dwóch dzielnic Opola; z Metalchemu o g. 7.21 i z Maliny o g. 7.54.

³⁴ Rozkład przewidywał odjazd (w obu kierunkach, tj. Metalchem i Malina) o g. 13.40 oraz g. 14.45.

³⁵ Za wyjątkiem czwartku, kiedy plan lekcji klasy I a przewidywał zakończenie o g. 11.30.

³⁶ W powyższym zestawieniu odliczono czas przeznaczony na zajęcia dodatkowe, łącznie z tymi zajęciami okres przebywania w świetlicy wydłużał się jeszcze o około 1 godzinę.

transportu autobusem szkolnym (o g. 13.40 i g. 14.45) do miejsca zamieszkania, tj. dzielnicy Malina. Z wyjaśnień wychowawców świetlicy wynikało, że przyczyną długiego okresu przebywania w świetlicy - w przypadku tej sześciolletniej uczennicy - była nieobecność rodziców lub innych domowników po zakończonych zajęciach, najczęściej po odbiór dziewczynki ze świetlicy zgłaszała się jej starsza siostra (uczenica klasy VI). Sześciolatka miała zapewniony w roku szkolnym 2011/2012 ciepły posiłek w stołówce szkolnej.

(dowód: akta kontroli str. 65, 76-81)

18. W budynku B Szkoły (na parterze naprzeciwko świetlicy) funkcjonowała stołówka przystosowana w pełni do spożycia przez uczniów ciepłego obiadu dostarczanego przez firmę cateringową. Uczniom korzystającym z zajęć świetlicowych, w tym uczniom klas I stworzona została zatem możliwość codziennego korzystania z posiłku, co odpowiadało postanowieniu § 92 ust. 2 pkt 6 Statutu.

(dowód: akta kontroli str. 65)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że dożywianie uczniów odbywa się na zasadach odpłatności³⁷ (koszty pokrywane są przez rodziców lub Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Opolu). Dyrektor Szkoły podkreśliła: *podczas zebrania z Radą Rodziców przedstawiam ofertę agentów a Rada Rodziców wybiera dogodną dla nich ofertę. W roku szkolnym 2012/2013 obiady dla uczniów Szkoły dostarczała firma cateringowa z Opola. W roku szkolnym 2012/2013 z obiadów w szkolnej stołówce korzystało 11 uczniów³⁸ klas I, z łącznej liczby 29 uczniów przebywających w świetlicy do późnych godzin popołudniowych³⁹.*

(dowód: akta kontroli str. 16, 20-23, 65, 164)

19. W roku szkolnym 2011/2012 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Opolu decyzją z dnia 12 stycznia 2012 r. nakazał Dyrektor Szkoły⁴⁰ zapewnić w terminie do 31 grudnia 2013 r. w budynku A Szkoły równe, prawidłowe stopnie schodów bez ubytków.

(dowód: akta kontroli str. 191-199)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Na podstawie umowy nr 5/2012 podjęliśmy prace remontowe fragmentu schodów i do 27 grudnia 2012 r. zostaną przeprowadzone ww. działania. Kolejny etap prac remontowych zostanie przeprowadzony w roku budżetowym 2013 z powodu braku funduszy na bieżący rok.*

Do dnia zakończenia kontroli (20 grudnia 2012 r.) nadal istniały uchybienia co do stanu sanitarnego schodów w budynku A, tj. przestrzeni nieprzeznaczonej dla dzieci na pierwszym etapie edukacji.

(dowód: akta kontroli str. 300-302)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Naruszenie wymogu zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w Szkole poprzez pozostawienie nieosłoniętych i niezabezpieczonych grzejników w dwóch pomieszczeniach Szkoły: świetlicy

³⁷ W roku szkolnym odpłatność ta wynosiła 8,0 zł za jeden pełny obiad.

³⁸ W tym dwaj uczniowie mieli obiady sfinansowane przez MOPR.

³⁹ Największa liczba dzieci opuszcza świetlicę w godzinach 16.00-17.00.

⁴⁰ W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną w dniu 15 grudnia 2011 r.

szkolnej oraz szatni uczniowskiej w budynku B, tj. w przestrzeni szkolnej przeznaczonej dla uczniów klas I-III.

Stosownie do przepisu § 302 ust. 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴¹, w budynkach przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci na grzejnikach centralnego ogrzewania należy umieszczać osłony, ochraniające od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym. W pomieszczeniach świetlicy szkolnej oraz szatni uczniowskiej w budynku B doszło zatem do niespełnienia norm bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w Szkole poprzez pozostawienie nieosłoniętych grzejników.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

Zgodnie z § 2 rozporządzenia w sprawie warunków bhp, dyrektor szkoły zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole lub placówce, a także bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez szkołę lub placówkę poza obiektami należącymi do tych jednostek.

Dyrektor Szkoły odpowiedzialna za niespełnienie wymogów przepisów w ww. zakresie (pozostawienie nieosłoniętych grzejników) wyjaśniła, że przyczyną nieumieszczenia osłon na grzejnikach w świetlicy był jej remont w 2009 r. (powiększenie i wydzielenie dwóch pomieszczeń), od tej pory do wymiany pozostały stare grzejniki. W odniesieniu do przyczyn nieosłoniętych grzejników w szatni uczniowskiej w budynku B, Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Osłony zostały zdemonstrowane z dwóch powodów, pierwszy to remont szatni (wymiana okien, wymiana wieszaków), drugi powód to słaba cyrkulacja ciepłego powietrza. Zimą przy ujemnych temperaturach było to najchłodniejsze pomieszczenie w budynku B.*

(dowód: akta kontroli str. 20-23, 300-302)

Kierownik gospodarczy Szkoły odpowiedzialny za zapewnienie przestrzegania w Szkole przepisów bhp oraz usuwania uchybień w tym zakresie wyjaśnił: *Nie montowano osłon, ponieważ grzejniki są stare i wymagają wymiany i jak sądziłem w kolejnych latach uda się to przedsięwzięcie zrealizować, a po ich zainstalowaniu zamówić nowe osłony grzejników. Jednakże teraz, po wskazaniu mi wagi tego problemu zwróćę się do dyrekcji szkoły z wnioskiem o sfinansowanie w przyszłym roku montażu osłon na grzejnikach, nawet jeżeli w tym czasie nie uda się wymienić kaloryferów.*

(dowód: akta kontroli str. 24-27)

Do dnia zakończenia kontroli Szkoła podpisała umowę⁴² na wymianę grzejników żeliwnych na płytowe w dwóch pomieszczeniach parteru budynku B, tj. świetlicy oraz szatni uczniowskiej, z terminem wykonania do 28 grudnia 2012 r.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *W umowie nr 6/2012 podejmujemy prace remontowe polegające na demontażu 4 kompletów grzejników oraz montażu 4 grzejników panelowych (w tym zawory oraz termostaty).*

(dowód: akta kontroli str. 300-306)

2. Organizacja w roku szkolnym 2010/2011 opieki i edukacji w świetlicy szkolnej z naruszeniem wymogu prowadzenia zajęć w grupach wychowawczych.

Stosownie do § 7 ust. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie ramowych statutow szkół publicznych, w świetlicy prowadzone są zajęcia w grupach wychowawczych, przy czym liczba uczniów w grupie nie powinna przekraczać 25

⁴¹ Dz. U. Nr 75, poz. 690 ze zm.

⁴² Umowa Nr 6/2012 z dnia 18 grudnia 2012 r.

osób. Wymóg w powyższym zakresie został potwierdzony postanowieniem § 93 Statutu⁴³. W roku szkolnym 2010/2011 ze względu na dużą rotację dzieci w świetlicy, korzystający z niej uczniowie nie byli podzieleni na grupy formalne (tzw. grupy wychowawcze), co wynikało z analizy wybranej do badania dokumentacji szkolnej za ww. rok szkolny, w tym arkusza organizacyjnego i aneksu nr 1 do ww. arkusza, zestawienia danych dotyczących organizacji pracy świetlicy w roku szkolnym 2010/2011⁴⁴, sprawozdań z pracy świetlicy, wykazów (dzienników) uczęszczania na zajęcia w świetlicy⁴⁵, programów wychowawczych świetlicy szkolnej, protokołów posiedzeń Rady Pedagogicznej.

(dowód: akta kontroli str. 44-51, 125-126, 155, 162, 244, 247, 253-255)

I tak, z przeprowadzonej analizy dokumentacji szkolnej za rok szkolny 2010/2011 wynikało, że liczba uczniów z klas I-III korzystających z opieki świetlicowej wynosiła 120 uczniów, w tym 24 uczniów z klas IV-VI, przy łącznej liczbie 144 uczniów objętych stałą opieką świetlicową w ww. roku szkolnym. Zgodnie z przyjętą metodologią, że grupa uczniów klas IV-VI stanowiła odrębną grupę wychowawczą pozostającą pod opieką jednego z pięciu nauczycieli, na pozostałą grupę 120 uczniów klas I-III przypadało czterech nauczycieli, tj. średnio 30 uczniów przypadało na jednego nauczyciela świetlicy, co było sprzeczne z zarówno z wymogiem z § 7 ust. 2 załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie ramowych statutów szkół publicznych, jak i postanowieniem § 93 ust. 1 Statutu dotyczącym prowadzenia zajęć w grupach o liczebności nieprzekraczającej 25 uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 118-119, 244-247, 253-255, 262-267)

Osoba pełniąca funkcję kierownika świetlicy szkolnej w latach szkolnych 2009/2010–2011/2012 oraz przez okres 1 miesiąca roku szkolnego 2012/2013⁴⁶ przebywała od dnia 4 grudnia 2012 r. do dnia kontroli na zwolnieniu lekarskim.

(dowód: akta kontroli str. 68-70, 88, 121)

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora Szkoły, w tym okresie (rok szkolny 2010/2011) w świetlicy było zatrudnionych pięć osób, chociaż etatów w przeliczeniu na godziny pracy było cztery. Różnica wynikała stąd, że każdy z tych pięciu nauczycieli wypracowywał dodatkowo po 2 godziny zajęć z *Karty Nauczyciela*⁴⁷ (art. 42 ust. 2 pkt 2).

(dowód: akta kontroli str. 20-23)

Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła, dlaczego w trakcie całego roku szkolnego 2010/2011, dyrekcja Szkoły nie wymagała od kierownika i wychowawców świetlicy podziału uczniów przebywających w świetlicy na grupy wychowawcze i prowadzenia zajęć w grupach nieprzekraczających 25 uczniów stosownie do wymogu § 7 *Ramowego Statutu*: *Wszyscy nauczyciele pracujący w świetlicy wiedzą, że nie mogą mieć w każdym czasie swojej pracy pod opieką więcej niż 25 uczniów. Dyrekcja Szkoły organizuje świetlicę dla uczniów, którzy muszą dłużej przebywać w szkole ze względu na czas pracy ich rodziców lub organizację dojazdu do szkoły lub inne okoliczności. Jest to opieka nad uczniami nie uczęszczającymi na religię i oczekującymi na dodatkowe zajęcia pozalekcyjne. Te okoliczności powodują, że do świetlicy zapisywanych jest bardzo dużo uczniów. Wśród nich jest grupa uczniów, która przebywa w niej doraźnie i tylko w niektórych*

⁴³ Obowiązującego do dnia 7 listopada 2011 r. Po tej dacie wszedł w życie nowy Statut.

⁴⁴ Zestawienie było sporządzane przez Szkołę na wniosek UM Opola.

⁴⁵ Badanie liczebności uczniów w świetlicy obejmowało następujące okresy: 19-23 października 2009 r., 16-22 października 2010 r., 24-28 października 2011 r. oraz 19 listopada 2012 r.

⁴⁶ Odwołanie nastąpiło uchwałą Rady Pedagogicznej z dnia 19 czerwca 2012 r. w związku z likwidacją tego stanowiska.

⁴⁷ Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz.674.

dniach i porach czasowych. Nigdy nie zdarzyła się sytuacja, aby w świetlicy przebywali jednocześnie wszyscy zapisani do niej uczniowie. Plan pracy nauczycieli świetlicy jest na początku roku szkolnego kilka razy zmieniany, aby dostosować go do potrzeb dzieci, zawsze pamiętając o tym, że każdy wychowawca nie może mieć w każdym czasie jego pracy pod opieką więcej niż 25 uczniów, czego się bezwzględnie przestrzega. Są nawet dni, kiedy nauczyciele tzw. przedmiotowcy wspierają pracę nauczycieli świetlicy realizując w niej zajęcia w ramach artykułu 42 ust. 2 pkt. 2 KN. Opieka w świetlicy trwa cały dzień od godziny 6.30 do 17.00 co daje 10,5 godziny, a pensum nauczycieli świetlicy wynosi 26 godzin tygodniowo, czyli 5,2 godziny dziennie, co już fizycznie uniemożliwia opiekę tylko nad przypisanymi sobie uczniami, którzy w dodatku mają różne plany lekcji i korzystają z różnych zajęć pozalekcyjnych. Przy tym 3 nauczycieli świetlicy ma etaty łączone i część pensum wypracowuje na innym stanowisku. Z tych powodów nie jest możliwe utworzenie stałych grup wychowawczych przypisanych do danego wychowawcy.

(dowód: akta kontroli str. 17-19)

Wicedyrektor Szkoły wyjaśniając, w jaki sposób w Szkole realizowany jest wymóg Ramowego Statutu oraz Statutu Szkoły prowadzenia zajęć w świetlicy w podziale na grupy wychowawcze nieprzekraczające 25 osób, a w szczególności czy organizowane są i w jaki sposób - przy braku wydzielonej przestrzeni - odrębne zajęcia świetlicowe dla uczniów klas I-III podkreśliła: żaden przepis prawa oświatowego nie mówi o tym, że należy organizować w świetlicy odrębne zajęcia dla dzieci młodszych i starszych. Nie jest możliwe utworzenie stałych grup wychowawczych. Jeżeli w świetlicy przebywa większa grupa uczniów, to wychowawcy przechodzą z dziećmi na zajęcia do innych wolnych sal w budynku B lub budynku A, a także na obiekt sportowy, czy też na boisko szkolne w zależności od panującej pogody. Jak wyjaśniła Wicedyrektor Szkoły: Ze świetlicy szkolnej korzystają głównie uczniowie z klas I-III, rzadziej starsi, którzy najczęściej przychodzą w godzinach rannych, przed swoimi zajęciami i wtedy najchętniej sprawdzają swoje zadania domowe, przygotowują się do lekcji, czy też rozmawiają ze sobą. W związku z tym nie ma potrzeby organizowania odrębnych zajęć dla uczniów z klas młodszych, gdyż zasadniczo tylko oni w nich uczestniczą.

(dowód: akta kontroli str. 17-19)

Dyrektor Szkoły wyjaśniając przyczynę braku podziału w roku szkolnym 2010/2011 korzystających z opieki świetlicowej uczniów na grupy wychowawcze, podała: W roku szkolnym 2010/2011 nie było możliwe utworzenie stałych grup wychowawczych, gdyż liczba uczniów w danym roczniku nie była jednorodna. Pozostała część wyjaśnień Dyrektor Szkoły była identyczna w swej treści z wyjaśnieniami Wicedyrektor Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 300-302)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Nie kwestionując argumentów Wicedyrektor Szkoły, iż nigdy nie zdarzyła się sytuacja, aby w świetlicy przebywali jednocześnie wszyscy zapisani do niej uczniowie, Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że skumulowanie na powierzchni świetlicy wynoszącej 62,3 m² już dwóch grup wychowawczych złożonych z 25 osób (przy możliwych teoretycznie czterech, a nawet pięciu grupach w jednej świetlicy), uniemożliwiałoby wychowawcom świetlicy wypełnianie zadań, o których mowa w § 92 ust. 1 i 2 Statutu, w tym m.in. organizowanie pomocy w nauce. Zważywszy, że ruch jest jedną z podstawowych potrzeb dzieci sześciolletnich, Szkoła nie była w stanie jej zaspokoić u najmłodszych uczniów, szczególnie przy niesprzyjających warunkach pogodowych i niemożności wyjścia

na przyszkolne boisko. Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionując argumentacji, iż Szkoła stosuje standardy adekwatne do możliwości finansowych określonych przez organ prowadzący Szkołę, zwraca uwagę, iż szkoła posiadająca certyfikat *Szkoły Przyjaznej dla Sześcioletka* powinna zapewnić grupie najmłodszych uczniów m.in. przedszkolny standard opieki po zajęciach szkolnych.

2. W Statucie Szkoły w § 93 ust. 1 przewidziano, że maksymalna liczba uczniów uczestniczących w grupie wychowawczej wynosi 25. Poprzez zmianę Statutu (w tym zmianę § 93 ust. 1) od dnia 8 listopada 2011 r., liczba ta została zwiększona do 26, co nie odpowiadało obowiązującemu § 7 ust. 2 załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia. Zgodnie z wyjaśnieniem Wicedyrektor Szkoły, różnica pomiędzy treścią Statutu (26 uczniów) a treścią ww. przepisu rozporządzenia (25 uczniów) wyniknęła z jej omyłki. Wicedyrektor Szkoły podkreśliła: *omyłkowo wpisana do Statutu liczba nie zmienia faktu, że wychowawca nie może mieć w każdym czasie jego pracy pod opieką więcej niż 25 uczniów, o czym stale się przypomina pracującym w świetlicy nauczycielom.*

(dowód: akta kontroli str. 155-156,162-163)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny uczniom sześcioletnim na terenie Szkoły i w jej otoczeniu oraz opieki medycznej, a także opieki przed i po zajęciach szkolnych.

3. Zapewnienie odpowiedniej kadry nauczycieli z uwzględnieniem potrzeb sześciolatek

Opis stanu faktycznego

1. W latach szkolnych 2009/2010 - 2012/2013 w Szkole zatrudnionych było - według danych z arkuszy organizacyjnych sporządzanych przez Dyrektora Szkoły na początku każdego roku szkolnego: 32 nauczycieli⁴⁸, 34 nauczycieli⁴⁹, 32 nauczycieli⁵⁰ oraz 32 nauczycieli⁵¹. W roku szkolnym 2012/2013 w obu oddziałach klas I zajęcia prowadzone były przez czterech spośród 32 (tj. 12,5 %) nauczycieli zatrudnionych w Szkole, z następujących przedmiotów: edukacja wczesnoszkolna (w tym muzyka, plastyka, wychowanie fizyczne, zajęcia komputerowe), język angielski, język mniejszości niemieckiej⁵² oraz religia. W poprzednich latach szkolnych 2009/2010-2011/2012 zajęcia z wychowania fizycznego oraz informatyka (obecnie zajęcia komputerowe) były prowadzone przez nauczycieli tych przedmiotów.

Liczba zatrudnionych nauczycieli prowadzących zajęcia dla uczniów klas I, rodzaj zajęć wraz z ich wymiarem godzinowym odpowiadały potrzebom kształcenia uczniów klas I oraz treściom programu nauczania dla I etapu - edukacji wczesnoszkolnej pn. *Szkoła na miarę*.

(dowód: akta kontroli str. 107-108,136-139,140-142)

Analiza 10 dokumentacji (akt osobowych) zatrudnionych w szkole i prowadzących zajęcia w klasach I nauczycieli wykazała, że kwalifikacje wszystkich nauczycieli odpowiadały wymogom przepisów § 4, § 11 oraz § 24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji

⁴⁸ W tym jeden nauczyciel oddelegowany do pracy w Kuratorium w Opolu do nadal.

⁴⁹ W tym trzy osoby przebywające na urlopie dla poratowania zdrowia.

⁵⁰ W tym dwie osoby przebywające na urlopie dla poratowania zdrowia.

⁵¹ W tym dwie osoby przebywające na urlopie dla poratowania zdrowia.

⁵² Przedmiot nie należał do podstawy programowej klasy I, był tzw. przedmiotem do wyboru.

wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i przypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁵³.

Stosownie do wymogu § 4 ww. rozporządzenia, dwóch nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej zatrudnionych w obu oddziałach klas I (wychowawczynie klas I) posiadało ukończone studia magisterskie na kierunku nauczanie początkowe oraz przygotowanie pedagogiczne.

(dowód: akta kontroli str. 99-102)

2. Dwóch nauczycieli języków obcych, w tym nauczyciel języka angielskiego oraz nauczyciel języka mniejszości niemieckiej posiadali odpowiednio do wymogów § 11 ust. 2 ww. rozporządzenia:

- dyplom magistra na kierunku filologia angielska, czyli ukończone studia magisterskie na kierunku zgodnym z nauczaniem przedmiotem oraz przygotowanie pedagogiczne,
- dyplom licencjata na kierunku filologia niemiecka, czyli ukończony zakład kształcenia nauczycieli w specjalności odpowiadającej nauczalnemu przedmiotowi lub prowadzonym zajęciom.

(dowód: akta kontroli str. 101-102)

3. Pięciu nauczycieli prowadzących zajęcia świetlicowe z uczniami klas I (100% nauczycieli świetlicy) posiadało ukończone studia wyższe w specjalności przygotowującej do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym lub szkolnym, a dodatkowo ukończyli oni studia podyplomowe lub ukończyli kursy kwalifikacyjne w zakresie prowadzonych zajęć, spełniając tym samym wymogi dotyczące kwalifikacji do zajmowania stanowiska nauczyciela-wychowawcy w świetlicach szkolnych zawarte w § 24 pkt 1-2 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 99-100)

4. W latach 2009 -2012 Dyrektor Szkoły we współpracy z Wicedyrektor Szkoły odpowiadającą za nadzór pedagogiczny zapewniły nauczycielom uczącym w klasach I udział w 28 szkoleniach i poradach (szkolenia wewnętrzne) z zakresu zmiany podstawy programowej i uwarunkowań pracy z uczniem sześciolletnim, w tym:

-22 posiedzeniach Rady Pedagogicznej w okresie od 6 lutego 2009 r. do 23 października 2012 r., na których omówiono m.in. porównanie podstawy programowej I i II etapu edukacyjnego, zatwierdzenie indywidualnych programów zajęć *Inwestycja w pierwszy krok*, wyniki testów na wejściu dla klas I;

-sześciu szkoleniach z udziałem konsultantów – metodyków z Wojewódzkiego Ośrodka Metodycznego w Opolu⁵⁴ lub Miejskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Opolu⁵⁵ o charakterze warsztatów dla nauczycieli⁵⁶ lub konferencji metodycznych⁵⁷.

Powyższe działania dotyczące organizacji porad i szkoleń odpowiadały wymogowi § 20 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie nadzoru pedagogicznego⁵⁸, w zakresie wspomagania nauczycieli w realizacji ich zadań.

⁵³ Dz. U. Nr 50, poz. 400 ze zm.

⁵⁴ Dalej: WOM w Opolu.

⁵⁵ Dalej: MODN w Opolu.

⁵⁶ Np. 7 lutego 2009 r. warsztaty dla nauczycieli prowadzone przez konsultanta z WOM w Opolu.

⁵⁷ Np. 25 września 2012 r. Szkoleniowa Rada Pedagogiczna prowadzona przez doradcę metodycznego z MODN w Opolu.

⁵⁸ Dz. U. Nr 168, poz. 1324.

(dowód: akta kontroli str. 94-95)

W latach 2009-2012 oprócz szkoleń wewnętrznych, Dyrektor Szkoły zapewniła nauczycielom edukacji wczesnoszkolnej, nauczycielom uczącym w klasach I oraz wychowawcom świetlicy ogółem 30 szkoleń zewnętrznych, m.in.⁵⁹:

-*Rozwijanie kompetencji nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, niezbędnych do pracy z uczniem 6-letnim* (Sokrates, Grupa Edukacyjno-Szkolna w Opolu),

-*Wspomaganie samodzielności - myśl pedagogiczna Marii Montessori w nauczaniu dzieci od lat 3 do klasy III* (WOM w Opolu),

- *Diagnoza gotowości szkolnej dzieci sześciolatków* (WOM w Opolu),

- *Sześciolatek w szkole* (MODN w Opolu),

- *Sześciolatek uczeń - o dojrzałości szkolnej* (Wydawnictwo Szkolno-Pedagogiczne w Warszawie),

- *Metodyka pracy z uczniem na etapie edukacji wczesnoszkolnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci sześciolatków* (WOM w Opolu),

co odpowiadało wymogowi uczestnictwa nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w formach doskonalenia ukierunkowanego na pracę w nauczaniu wczesnoszkolnym z uczniami w oddziałach różnowiekowych. Udział nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w ww. szkoleniach odpowiadał wymogowi pkt 1 *Zalecanych warunków*, zgodnie z którym nauczyciele uczący w klasach I powinni znać podstawę programową wychowania przedszkolnego w celu zapewnienia ciągłości wychowania i kształcenia.

W ramach ww. szkoleń nauczyciele zapoznali się m.in. z metodami wykorzystywanymi w edukacji dzieci sześciolatków, zmianami w podstawie programowej (porównanie „starej” i „nowej” podstawy programowej–różnice i podobieństwa), planowaniem i organizacją pracy dydaktyczno-wychowawczej z dzieckiem sześciolatką, kierowaniem rozwojem sześciolatka w szkole z uwzględnieniem procesów indywidualizacji.

Powyższe działania dyrektora Szkoły uznać należy za wspomaganie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w kwestii przygotowania merytorycznego stosownie do § 20 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie nadzoru pedagogicznego.

(dowód: akta kontroli str. 96-97, 268-285)

Z treści sprawozdań⁶⁰ Szkoły ze sposobu wykorzystania środków przeznaczonych na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w latach budżetowych 2009 – 2011⁶¹ wynikało, że:

- a) w 2009 r. trzy spośród 29 zrealizowanych szkoleń były związane z wdrożeniem nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla I etapu edukacji⁶²,
- b) w 2010 r. jedno szkolenie (*Świat odgłosów-zabawy poznawcze*) z 17 ogółem zrealizowanych, a w 2011 r. dwa szkolenia (*Wspomaganie samodzielności - myśl pedagogiczna Marii Montessori w nauczaniu dzieci od lat 3 do klasy III* oraz *Dziecięce zabawy z muzyką*) z 29 ogółem zrealizowanych było

⁵⁹ Przy tytule szkolenia podano każdorazowo jego organizatora.

⁶⁰ Sprawozdania były przekazywane do Wydziału Oświaty UM Opola.

⁶¹ Sprawozdanie za rok 2012 zostanie sporządzone i przekazane UM Opola w styczniu 2013 r.

⁶² Najwięcej szkoleń z tego zakresu firmy szkoleniowe oferowały szkołom w II połowie 2009 r.

ukierunkowanych na pracę w nauczaniu wczesnoszkolnym z uczniami w oddziałach różnowiekowych.

(dowód: akta kontroli str. 91-93, 286-295)

Pozostałe 24 z 30 szkoleń zewnętrznych dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej zostało sfinansowanych w ramach grantów edukacyjnych lub grantów Opolskiego Kuratora Oświaty. Część szkoleń była bezpłatna i odbywała się w ramach zadań statutowych MODN w Opolu lub w ramach wymiany doświadczeń pomiędzy przedszkolem i szkołą, np. wspólna konferencja metodyczna *Realizacja podstawy programowej w przedszkolu i szkole – metody i środki* połączona z uczestnictwem w zajęciach praktycznych.

(dowód: akta kontroli str. 96-97, 268-285)

5. Stosownie do art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie oświaty, na lata 2009-2014 został opracowany i zatwierdzony *Program Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli w PSP Nr 24 w Opolu*⁶³. Plan ten obejmował 11 przedsięwzięć szkoleniowych wraz z terminami ich realizacji, zadania w ramach każdego z przedsięwzięć oraz wskazywał nauczycieli odpowiedzialnych za ich realizację. Treść *Planu* uwzględniała, oprócz wniosków nauczycieli o dofinansowanie form doskonalenia zawodowego, także program rozwoju Szkoły oraz plany rozwoju zawodowego poszczególnych nauczycieli, co było zgodne z § 6 rozporządzenia *Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków*⁶⁴.

(dowód: akta kontroli str.129 -132)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Szkoły w zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry nauczycieli z uwzględnieniem potrzeb sześciolatków.

Opis stanu
faktycznego

4. Realizacja programu pn. *Radosna szkoła*

1. Do dnia 6 grudnia 2012 r. w Szkole nie funkcjonował przyszkolny plac zabaw. Utworzenie małego placu zabaw o powierzchni nieprzekraczającej 240 m² umożliwiło wsparcie finansowe z programu *Radosna Szkoła*. Szkoła opracowała *Regulamin placu zabaw w PSP nr 24*⁶⁵ i wyciąg z tego *Regulaminu*, w tym postanowienia dotyczące zakazu niszczenia urządzeń, zaśmiecania terenu, który został umieszczony w widocznym miejscu przy wejściu na plac zabaw. Zgodnie z pkt 1 *Regulaminu* przyszkolnego placu zabaw pierwszeństwo przy korzystaniu z placu zabaw przysługuje uczniom Szkoły oraz przedszkolakom⁶⁶. Plac zabaw posiada ogólnodostępny charakter, tzn. możliwość korzystania z placu zabaw nie

⁶³ Opracowany przez czteroosobowy zespół nauczycieli i zatwierdzony do realizacji przez Dyrektora szkoły; dalej *Plan*.

⁶⁴ Dz. U. Nr 46, poz. 430.

⁶⁵ Dalej: *Regulamin*.

⁶⁶ Ma to związek z przebywaniem na terenie bud. B dwóch grup przedszkolnych z pobliskiego przedszkola nr 22 w Opolu.

została wyłączona w stosunku do pozostałych mieszkających w okolicy dzieci⁶⁷, ale istotnie ograniczona poprzez postanowienie pkt 2 *Regulaminu*, zgodnie z którym pozostałe dzieci (inne niż przedszkolaki oraz uczniowie Szkoły) mogą korzystać z urządzeń placu zabaw dopiero po skończonych zajęciach szkolnych i świetlicowych.

(dowód: akta kontroli str. 167-174)

2. Plac zabaw do dnia kontroli utrzymany był we właściwym stanie bezpieczeństwa i higieny, tj. nie był zaśmiecony, po opadach atmosferycznych (śnieg, deszcz) nie zalegało błoto pośniegowe, co niewątpliwie miało związek z umiarkowanym korzystaniem z ww. terenu w związku z zimową aurą.

(dowód: akta kontroli str. 168-174)

3. W ramach programu *Radosna Szkoła* Szkoła zakupiła w listopadzie 2009 r. pomoce dydaktyczne usprawniające umiejętności z zakresu czterech obszarów, tj. dużej i małej motoryki, integracji zmysłowej i stymulacji wielozmysłowej na łączną kwotę 12 000 zł⁶⁸, co odpowiadało § 4 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lipca 2009 r. w sprawie form i zakresu finansowego wspierania organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I–III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia⁶⁹, a także było zgodne z zakresem wsparcia finansowego określonym w treści załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia oraz z przekazanym do organu prowadzącego wnioskiem pn. *Pomoce dydaktyczne do miejsc zabaw w szkole*⁷⁰.

Trzy pomoce dydaktyczne⁷¹ z 48 zakupionych, zostały umieszczone w magazynie ze sprzętem sportowym znajdującym się przy sali gimnastycznej i są one wykorzystywane przez klasy I–III podczas zajęć wychowania fizycznego. Pozostałe pomoce dydaktyczne pozwalające na rozwój dużej motoryki, w tym chusta spadochronowa, tunele, maty podłogowe do zabaw ruchowych oraz zestaw klocków piankowych zostały wykorzystane do wyposażenia dwóch miejsc zabaw, które utworzono w świetlicy szkolnej oraz w sali 101, która była salą edukacji klas I w roku szkolnym 2009/2010. Oba miejsca oznaczono tablicami informacyjnymi, które umieszczono przy tych salach. Pomoce dydaktyczne usprawniające umiejętności w zakresie małej motoryki, których łączny koszt wyniósł 1 451,82 zł, w tym duże słomki konstrukcyjne, labirynty, koraliki do nauki alfabetu, kostka manipulacyjna, klocki drewniane, puzzle oraz układanki znajdowały się w miejscach zabaw, którymi były pomieszczenia dydaktyczne klas I–III (sala budynku B) oraz świetlica szkolna.

(dowód: akta kontroli str. 310-312, 319, 321-323)

Jak wyjaśniła Wicedyrektor Szkoły: *po trzech latach od zakupu część pomocy i zabawek uległa zniszczeniu, a część została rozproszona po innych salach, gdzie też uczyły się klasy pierwsze. Stale dokupowane są nowe pomoce, którymi wzbogaca się miejsca zabaw znajdujące się we wszystkich salach, w których uczą się klasy pierwsze, na przykład w październiku 2012 r. zakupiliśmy zabawki do miejsca zabaw w sali 101 na kwotę 800 zł.*

(dowód: akta kontroli str. 307-309)

⁶⁷ Plac zabaw zgodnie z Regulaminem służyć miał dzieciom od lat 3.

⁶⁸ Zakup jednorazowy, faktura Vat nr 1910/11/2009 z dnia 25 listopada 2009 r.

⁶⁹ Dz.U. Nr 110, poz. 915, ze zm.

⁷⁰ Ostateczny wniosek (korekta) Szkoła przekazała organowi prowadzącemu, tj. Gminie Opole 10 grudnia 2009 r.

⁷¹ Tj. worki do skakania, drabinka rozkładana oraz mini plotki.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Szkoła nie zapewniła kącika zabaw ruchowych dla uczniów klas I-III na korytarzu budynku B, którego urządzenie wskazane zostało w pkt 13 wniosku dyrektora Szkoły do organu prowadzącego Szkołę z dnia 10 grudnia 2009 r. jako planowane działanie po otrzymaniu środków z programu *Radosna Szkoła*.

Wicedyrektor Szkoły wyjaśniła: *Szkoła nie zapewniła kącika zabaw ruchowych dla uczniów klas 1-3 na korytarzu budynku B, o którym jest mowa we wniosku na zakup pomocy dydaktycznych do miejsc zabaw w szkole, ze względów lokalowych oraz przepisów BHP. Początkowo sądziliśmy, że uda nam się taki kącik wygospodarować, ale po konsultacjach ze społecznym inspektorem pracy i przeanalizowaniu przepisów BHP okazało się, że nie dysponujemy takim miejscem w budynku B, które by na to pozwalało, gdyż zagrażałoby to bezpieczeństwu bawiących się w nim dzieci.*

(dowód: akta kontroli str.307-309, 313-319)

Nie kwestionując argumentacji Wicedyrektor Szkoły, iż ze względu na warunki lokalowe Szkoła nie była w stanie utworzyć takiego miejsca zabaw, o którym mowa w założeniach programu rządowego *Radosna Szkoła*, Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na fakt, iż możliwości zmian w infrastrukturze Szkoły były znane Dyrektorowi Szkoły na etapie składania wniosku, a nie dopiero po otrzymaniu środków na zakup pomocy dydaktycznych z programu *Radosna Szkoła*.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez Szkołę programu pn. *Radosna Szkoła*.

Wnioski pokontrolne

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁷², wnosi o:

1. Stosowanie formy decyzji administracyjnej przy przyjmowaniu do Szkoły dzieci sześciolletnich na podstawie art. 13a ustawy o *zmianie ustawy o systemie oświaty*.
2. Zapewnienie prowadzenia zajęć w świetlicy szkolnej z zachowaniem podziału na grupy wychowawcze nieprzekraczające 25 osób, stosownie do wymogu Ramowego Statutu Publicznej Szkoły Podstawowej oraz Statutu Szkoły, a także wyodrębnienie grupy uczniów najmłodszych z odrębnymi zajęciami świetlicowymi przystosowanymi do potrzeb i możliwości uczniów klas I, w tym uczniów sześciolletnich.

⁷² Dz. U. z 2012 r., poz.82

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, dnia 15 stycznia 2013 r.

Kontroler

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Dyrektor

Celina Augustyn
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis